بەناوی خوای بەخشندەو میهرەبان
بەناوی گەلەوە
ئەنجومەنی نیشتمانیی کوردستان ـ عیراق

پشت بە حوکمی برگـە(1)ی مـاددە (56)ی یاسـای ژمـارە(1)ی سـاڵی 1992ی هەموارکراو و لەســـــەر داوای ئەنجومەنی وەزیرانـی هـەرێمی کوردسـتان ـ عـیراق، ئەنجومــەنی نیشــتمانیی کوردســتان ـ عــیراق لــە دانیشــتنی ژمــارە (9)ی رۆژی 2008/4/21یدا ئەم یاسایەی خوارەوەی دەرچوواند:

یاسای ژمارە(2)ی ساڵی 2008

یاسای دیوانی چاودێری دارایی هەرێمی کوردستان – عیراق

بەشی یەکەم

پێناسەو پێکهاتەو ئاما نجەکانی دیوانی چاودێری دارایی

ماددەی یەکەم:

مەبەست لەم زاراوانەی خوارەوە ماناکانی بەرامبەریانە:

یەکەم: هەرێم: هەرێمی کوردستان – عیراق.

دووەم: دیوان: دیوانی چاودێری دارایی هەرێم.

سێیەم: ئەنجومەن: ئەنجومەنی چاودێری دارایی.

چوارەم: سەرۆك: سەرۆکی دیوانی چاودێری دارایی هەرێم.

پێنجەم: دەستەڵاتی چاودێری: ئەنجومەن و سەرۆکەکەی و هەریەك لە دەستەو فەرمانبەرانی دیوان کە یەکێك لەو دووانە دەستەڵاتیان پێدابێت لە بواری پسپۆڕی چاودێری دا.

ماددەی دووەم:

دەستەڵاتێکی چاودێری لە هەرێمدا دادەمەزرێت بەناوی(دیوانی چاودێری دارایی هەرێمی کوردستان – عیراق)کەسایەتییەکی مەعنەوی و سەربەخۆیی دارایی و کارگێڕی هەیەو بۆی هەیە هەموو رەفتارێکی یاسایی بۆ بە ئاکام گەیاندنی ئەرکی سەرشانی خۆی بگرێتە بەرو سەرۆکەکەی یا ئەو کەسەی کە دەستەڵاتی پێ دەدات نوێنەرایەتی دەکات.

ماددەی سێیەم:

دیوان بە ئەنجومەنی نیشتمانیی کوردستان – عیراقەوە دەبەسترێتەوە.

ماددەی چوارەم:

ئامانجی سەرەکی دیوان بریتیە لە پاریزگاری کردن لە مولّك و مالّی گشتی لە ریّگای پیادەکردنی چاودیّری کردنیّکی کاریگەرانە بەپیّی ئەو پسپۆڕایەتی و دەستەلاّتانەی کە ئەم یاسایە پیّی داوە.

ماددەی پیّنجەم:

سەرۆکی دیوان بە مەرسوومیّك کە لە سەرۆکایەتی هەریّم دەردەچیّ دادەمەزریّت و لەسەر پالاّوتنی ئەنجومەنی نیشتمانیی کوردستان – عیراق و بە زۆرینەی دەنگی ئەندامانی و بە پلەی وەزیر دەبیّ و هەموو ماف و ئیمتیازاتیّکی وەزیریشی هەیە سەبارەت بە مووچە و دەرمالّە و خانەنشینی و خزمەت و دەستەلاّتی وەزیری داراییشی دەبیّ لەوەی کە پەیوەندیی بە کاروباری دیوان و میلاك و بودجەوە هەیەو ماوەی سەرۆکایەتیەکەی (4)سالّەو شایانی دووبارە بوونەوەی بۆ یەك جار بە رەزامەندی زۆرینەی دەنگی ئەندامانی ئەنجومەنی نیشتمانیی کوردستان – عیراق هەیە و، نابیّ لەماوەی سەرۆکایەتیەکەی بەبیّ رەزامەندی دوو لەسەر سیّی دەنگی ئەندامانی ئەنجومەنی نیشتمانیی کوردستان – عیراق لابدریّ .

ماددەی شەشەم:

دیوان لەمانە پیّکدیّت:

یەکەم: ئەنجومەنی چاودیّری دارایی:

1- ئەنجومەنی چاودیّری پیّکدیّ لە سەرۆکی دیوان وەك سەرۆك لەگەلّ جیّگرەکەی و بەڕیّوەبەرە گشتییەکان وەك ئەندام ولە کاتی ئامادەنەبوونی سەرۆکی دیوان جیّگرەکەی جیّگای دەگریّتەوە.

2-ئەنجومەن بەلانی کەمەوە مانگیّ جاریّك کۆ دەبیّتەوەو ورادەی یاسایی بە ئامادەبوونی 3/2 دوو لەسەر سیّی ئەندامانی تەواو دەبیّ.

3-ئەنجومەن بڕیارەکانی بە زۆرینەی دەنگی ئامادەبووان دەردەکات و لەکاتی یەکسان بوونی دەنگەکان ئەو لایەنە پەسەند دەکریّ کە سەرۆك دەنگی بۆ داوە.

دووەم: سەرۆکی دیوان: سەرۆکی دیوان دەبیّتە سەرۆکی ئەنجومەن و ئەم فەرمانگانەی خوارەوە بە سەرۆکی دیوان دەبەستریّنەوە:

1-فەرمانگەی کاروباری کارگیّڕی و دارایی و یاسایی: بەڕیّوەبەریّکی گشتی سەرۆکایەتی دەکات و خزمەتگوزارییەکانی کارگیّڕی و دارایی ویاسایی ئامادەو پیّشکەش بە پیّکهاتەکانی دیوان دەکات.

2-فەرمانگەی کاروباری هونەریی و تویّژینەوە: بەڕیّوەبەریّکی گشتی سەرۆکایەتی دەکات وئەو ئەرکە هونەری وپیشەییانە پیّشکەش دەکات کە نەخشەسازیی و بەدواداچوون و سستمی ژمیّریاریی پیّویستیان پیّی هەیە، لەگەلّ هەلّسەنگاندنی ئەنجامەکانی کار و شیاندن و هەروەها ئەرکی تویّژینەوە لە هۆکارەکانی

پەرەپێدانی ئەرکی چاودێری وزیادکردنی کاریگەریەکەی و بەرزکردنەوەی ئاستی جێبەجێ کردنی لە ئەستۆ دەگرێ و هەماهەنگی لەگەڵ فەرمانگەو بەڕێوەبەرایەتیەکانی سەر بەدیوان دەکات.

3-نووسینگەی سەرۆکی دیوان: فەرمانبەرێك بەپلەی بەڕێوەبەر سەرۆکایەتی دەکات.

4-بەشی راگەیاندن و پەیوەندییە گشتییەکان.

5-بەشی چاودێری ناوخۆ.

سێیەم: جێگری سەرۆك: سەرۆکی دیوان جێگرێکی هەیە بە پلەی بریکاری وەزارەت و هەموو ماف و ئیمتیازاتێکی تایبەت بە بریکاری وەزارەتی هەیە.

چوارەم: فەرمانگەکانی وردبینی: هەریەك لەوانە بەڕێوەبەرێکی گشتی یا ژمێریارێکی یاسایی سەرۆکایەتی دەکات و تایبەتمەند دەبن بە ژمارەیەك چالاکی کەرتی بەو پێیەی کە ئەنجومەن بەپێی پێویستی کاری چاودێری دارایی بڕیاری لەسەر دەدات وپێکدێ لە:

1-فەرمانگەکانی وردبینی مەڵبەندیی کە بریتین لە:

أ-فەرمانگەی چالاکی تەمویل و دابەشکردن و کۆمپانیاکان.

ب- فەرمانگەی چالاکی پیشەسازیی وسەرچاوە سروشتییەکان.

ج- فەرمانگەی چالاکی کشتوکاڵی و ئاوەدانکردنەوە.

د- فەرمانگەی چالاکی خزمەتگوزارییەکانی گشتی.

هـ- فەرمانگەی چالاکی سەندیکاو رێکخراوە جەماوەری و پیشەییەکان.

و- فەرمانگەی چالاکی ئەندازەیی و هونەریی.

2-فەرمانگەکانی وردبینی پارێزگاکان.

ماددەی حەوتەوم:

یەکەم: ئەوەی کە بە سەرۆکی دیوان دادەمەزرێ پێویستە ئەم مەرجانەی خوارەوەی لێ بێتەدی:

1- هاوولاّتی هەرێم بێ و لێی نیشتەجێ بێ.

2- بەلانی کەم خاوەن بڕوانامەی بەرایی زانکۆ بێت لە یەکێك لە بوارەکانی (کارگێڕی، دارایی، ئابووری، یاسا)و شارەزایی لەبواری پسپۆڕییەکەی لە(10)ساڵ کەمتر نەبێ.

3-نابێت بە تاوانێك حوکم درابێت کە لە پایەو ناو وناوبانگی کەم بکاتەوە.

دووەم: پێویستە ئەوەی بە جێگری سەرۆکی دیوان یا بەڕێوەبەری گشتی دادەمەزرێ ئەم مەرجانەی خوارەوەی لێ بێتەدی.

1- هاوولاّتی هەرێم بێ و لێی نیشتەجێ بێت.

2-دەبێت بڕوانامەی بەکالۆریۆسی لە زانستی کارگێڕیی یا دارایی یا ئابووری هەبێت.
3- ماوەی (15)ساڵ خزمەتی هەبێت، بە مەرجێ (10) ساڵی خزمەتی بە کردەنی هەبێت لەبوارێك کە پەیوەندی بە پسپۆڕییەکەیەوە هەبێ.
4-نابێت بە تاوانێك یا کەتنێك حوکم درابێ.
سێیەم: 1-جێگری سەرۆکی دیوان بە بڕیاری سەرۆکایەتی ئەنجومەنی نیشتمانیی کوردستان – عیراق و بە راوێژ کردن لەگەڵ سەرۆکی دیوان دادەمەزرێ.

بەشی دووەم

ئەرك و چوارچێوەکانی کاری دیوان و ئەو لایەنانەی بەر چاودێری دارایی دەکەون

ئەرکەکانی دیوان

ماددەی هەشتەم:

یەکەم: بۆ دڵنیابوون لە ئەنجامی چالاکییەکانی ژمێریاریی و کارگێڕیی لە رووی یاسایی و رێنماییە داراییە پەیڕەوکراوەکان، دیوان بۆی هەیە:
1-پشکنین و وردبینی مامەڵەکانی خەرجییەکان لەبارەی مووچەو دەرماڵەو پاداشتەوە بکات بۆ دڵنیابوون لە چۆنیەتی خەرجکردنیان .
2-دڵنیابوون لە نەبەزاندنی سنووری پشتیوانە داراییەکان لە بودجەی پەسەندکراو.
3-دڵنیابوون لە بەکارهێنانی دارایی گشتی بۆ ئەو مەبەستانەی کە بۆی تەرخانکراوە، هەروەها دڵنیابوون لە بەفیڕۆ نەدان و دەست بلاوی لەگەڵ هەڵسەنگاندنی سوودەکانی.
4-چاودێری و هەڵسەنگاندنی کارو چالاکیەکان بەپێی ماددەکانی ئەم یاسایە.
دووەم: پشکنین وردبینی کردنی مامەڵەکانی خەملاندن و بەدەستهێنان و وەرگرتنی داهات بۆ دڵنیابوون لە هەڵسوکەوتە پەیڕەوکراوەکان و چۆنیەتی جێبەجێ کردنیان.
سێیەم: پێشکەش کردنی کۆمەکی هونەریی لە بوارەکانی ژمێریاریی و چاودێری و هەموو کاروبارێکی کارگێڕی و رێکخستن کە پەیوەندییان پێیەوە هەبێت.
چوارەم: رێکخستنی خولی فێرکاریی بۆ فەرمانبەرانی دیوان و دەزگا حکومیەکان بۆ بەرزکردنەوەی توانایان و دیوان بۆی هەیە بەپێی یاسا پەیڕەوکراوەکان دەرماڵەیان بۆ دابین بکات.
پێنجەم: دیوان رای خۆی لەسەر خشتەو بەیاننامەو راپۆرتە پەیوەندیدارەکان بە ئەنجامی کارو چالاکی دارایی بۆ ئەو لایەنانە دەردەبڕێت کە لەژێر چاودێری دارایی دانراون لەگەڵ دەربڕینی راوبۆچوون لەبارەی شێوازی رێکخستنی بەپێی یاسا و رێسای ژمێریاریی

پەیڕەوکراو، بۆ دڵنیابوون لە ئاستی گونجاندنی لەگەڵ راستی و گونجاندنی لەگەڵ ناوەندە داراییەکان و ئەنجامەکانی.

شەشەم: دەرخستنی بەڵگەکانی گەندەڵی و فێڵکردن و بەفیڕۆدان و خراپ بەکارهێنان وبێ توانایی لە کاروباری وەرگرتن و خەرجکردن و بەکارهێنانی دارایی گشتی لە ئەنجامی وردبینی و هەڵسەنگاندنی کارو چالاکی فەرمانگەکان.

حەوتەم: لێکۆڵینەوە و ئاگادارکردنەوە لەو کاروبارانەی پەیوەندییان هەیە بە لێهاتوویی بەدەستهێنان و خەرجکردن و بەکارهێنانی ماڵی گشتی وەك چۆن بە فەرمی لەلایەن ئەنجومەنی نیشتمانیی کوردستان – عیراقەوە داواکراوە.

هەشتەم: بەدواداچوونی جێبەجێ کردنی یاساو رێنماییە دارایی و ژمێریارییە کار پێکراوەکان بۆ دڵنیابوون لە جێبەجێ کردنی و شیاوی وگونجانی لەگەڵ ئەو پێشکەوتنە نوێیانەی لە هەرێم ڕوویان داوەو سەرنج راکێشان بەرەو چۆنیەتی دەرکەوتنی کورتهێنان و پێشکەشکردنی پێشنیازی پێویست بە هەماهەنگی لەگەڵ لایەنی پەیوەندیدار بە مەبەستی پێشخستنی یا هەموارکردنی ئەو یاساو پێڕەو ورێنماییانە.

ماددەی نۆیەم:

یەکەم: دیوان راپۆرتێکی ساڵانە بە سەرۆکایەتی هەرێم و ئەنجومەنی نیشتمانی و ئەنجومەنی وەزیران پێشکەش دەکات و تێیدا تێبینەکانی خۆی لەسەر بارودۆخی دارایی و کارگێڕیی و ئابووری لە بواری چاودێری دارایی لەسەر وەزارەت و ئەو لایەنانە روون دەکاتەوە کە دەکەونە ژێر حوکمی چاودێرییەوە، هەروەها راپۆرتەکە کورتەیەك لەکارو چالاکییەکانی دیوان لە ماوەی ئەو ساڵەدا لەخۆ دەگرێت.

دووەم: دیوان بۆی هەیە راپۆرت بە سەرۆکایەتی ئەنجومەنی نیشتمانی و سەرۆکایەتی ئەنجومەنی وەزیران لەسەر هەر بابەتێکی گرنگ پێشکەش بکات کە لە بواری چاودێری و هەڵسەنگاندنی کارو چالاکی دارایی و کارگێڕیی و ئابووری دێتە پێشەوە.

ماددەی دەیەم:

ئەم لایەنانەی خوارەوە بەر چاودێری دارایی دەکەون:

یەکەم: وەزارەت و کارگێڕییە حکومییەکان وئەو دەستە سەربەخۆیانەی کە بە وەزارەتەکان نەلکاون لەگەڵ ئەو لایەنانەی کە بودجەی سەربەخۆ و پاشبەندیان هەیە.

دووەم: هەموو ئەو سەندیکاو کۆمەڵەو یەکێتی و رێکخراوانەی کە حکومەت مۆڵەتی پێ داون.

سێیەم: هەر لایەنێکی دی کە ئەنجومەنی نیشتمانیی کوردستان – عیراق بڕیار دەدات بخرێتە ژێر حوکمی چاودێریەکەی لەلایەن چاودێری داراییەوە یاخود ئەوەی کە لە یاساکانی دامەزراندنیدا هاتبێ.

بەشی سێیەم
تایبەتمەندیی و دەستەڵاتەکانی دیوان

ماددەی یازدەم:

دیوان مافی بینینی هەموو ئەو بەڵگەنامەو دۆسیەی مامەڵە ئاشکراو نهێنیانەی هەیە کە پەیوەندییان بەکاری داراییەوە هەبێ، جگە لەو بەڵگەنامانەی کە سەرۆکی هەرێم بە هەماهەنگی لەگەڵ سەرۆکی ئەنجومەنی نیشتمانی و سەرۆك وەزیران بەدەریان دەکات، بە مەرجێك سەرۆکی دیوان ئاگادار بکرێ بۆ زانینی زانیاریی و دەربڕینی ڕای خۆی لە بارەیەوە.

ماددەی دوازدەم:

یەکەم: دیوان دەستەڵاتی هەڵسەنگاندنی دارایی بۆ کاروباری گرێبەستی گشتی و هەروەها یارمەتی و بەخشش و قەرزو ئاسانکارییەکانی حکومەت هەیە بۆ دڵنیابوون لە چۆنیەتی خەرج کردنیان بۆ ئەو مەبەستانەی کە بۆی تەرخانکراوە.

دووەم: پێویستە دەزگاکانی هەرێم هەموو گرێبەست و بەیاننامەی قەرزو بەخششەکانی کە چنگی دەکەون لەماوەی مانگێك دا بۆ دیوانی بنێرێت بە مەبەستی بەدواداچوون و دەربڕینی تێبینی پێویست لەم بارەیانەوە.

بەشی چوارەم
سەرپێچیە داراییەکان

ماددەی سێزدەم:

یەکەم: ئەم کارو رەفتارانە بۆ مەبەستی ئەم یاسایە بە سەرپێچی دارایی دادەنرێن:

1–پابەند نەبوون بە یاساو بڕیارو پێڕەو وڕێنمایی و بەیانە داراییەکان.

2– پشتگوێ خستن و کەمتەرخەمی نواندن کە دەبنە هۆی لە دەست چوون و بەفیڕۆ دانی دارایی گشتی یاخود زیان گەیاندن بە ئابووری نیشتمانیی.

3–پێشێلکردنی یاسای بەرزەفتکردنی فەرمانبەرانی دەوڵەت یاخود هەر یاسایەکی دیکە کە کاری پێ دەکرێت، ئەگەر لە ئەنجامدا زیان بە دارایی گشتی گەیاند.

4– شاردنەوەی پەڕاوو موستەنەدو ئەو تۆمارانەی کە بۆ کاری چاودێری و وردبینی پێویستن بەبێ بوونی پاساوی گونجاو.

5 ـ وەڵام نەدانەوەی نووسراوەکانی دەسەڵاتی چاودێری و سەرپێچی و تێبینیەکانی و لەبەرچاو نەگرتنیان.

6 ـ ئەنجام نەدانی کاری پێویست سەبارەت بە یەکلایی کردنەوەی ئەو سەرپێچییانەی کە لە راپۆرتەکانی دیواندا هاتوون.

دووەم: پێویستە لەسەر ئەو لایەنانەی کە سەر بە چاودێری دیوانن لە حاڵەتەکانی (تزویر)و(اختلاس) وئەو سەرپێچییە داراییانە ئاگاداری بکەنەوە کە لە بڕگەکانی(1 و2)ی بەندی(یەکەم)لەم ماددەیەدا هاتوون، ئەمەش لەکاتی ئاشکرابوونی بەبێ ئەوەی ئەو ئاگادار کردنەوەیە ببێتە هۆی هەڵنەسانی ئەو لایەنانە بەکاری پێویست، هەروەها

پێویستە دیوان لە ئەنجامی لێکۆڵینەوە لەو سەرپێچیانە ئاگادار بکاتەوە، بە پێچەوانەوەش بە سەرپێچی ئەم یاسایە دادەنرێت.

بەشی پێنجەم
دەستەڵات و ئەرکەکانی ئەنجومەنی چاودێری دارایی

ماددەی چواردەم:

ئەنجومەنی چاودێری ئەم کارانە دەگرێتە ئەستۆ:

یەکەم: دانانی بنچینەو پلانی کارکردن لە دیوان و شێوازەکانی جێبەجێ کردنیان.

دووەم: فەراهەم کردنی پێویستیە بنەڕەتیەکان کە ئەرکی چاودێری و وردبینی گەرەکیانە.

سێیەم: دەستنیشان کردنی خاڵەکانی کاری فەرمانگەو بەڕێوەبەرایەتیەکانی دیوان و ڕێسای ڕێکخستنیشی بە پێڕەوێکی ناوخۆیی دەبێت.

چوارەم: دەستنیشان کردنی چوارچێوەی گشتی بۆ ڕاپۆرتەکانی دیوان.

پێنجەم: تاوتووکردن و بڕیاردان لەسەر ئەو تێبینی و ڕێنمایی و پێشنیازو ڕایانەی لە ڕاپۆرتە ساڵانەییەکەی دیواندا هاتوون بەر لە دەرچوونیان و لەوەشدا بۆی هەیە دەستەڵات بە یەك لە ئەندامەکانی یاخود فەرمانبەرەکانی دیوان لەو پسپۆڕییەدا بدات.

شەشەم: ڕێکخستنی خولی لێکۆڵینەوەی پراکتیکی بۆ فەرمانبەران و ئەنجومەن بۆی هەیە ئەو دەرماڵە بڕیار لێدراوانە بدات بەوانەی کە بەشداریی تێدا دەکەن.

حەوتەم: توێژینەوە لە هەموو ئەوانەی سەرۆکی دیوان یاخود هەر ئەندامێکی ئەنجومەن لە قەزیەکان دەیخاتە بەردەمی بڕیارو ڕاسپاردە لە بارەیانەوە وەردەگرێت.

هەشتەم: ئامادەکردنی بودجەی ساڵانەی دیوان و ناردنی بۆ وەزارەتی دارایی بۆ دانانی لەناو بودجەی گشتی هەرێم دا.

نۆیەم: ئەنجومەن بۆی هەیە بەڕێوەبەرایەتی یان بەش لەناو پێکهاتەی دیوان بکاتەوە یاخود هەڵیان وەشێنێتەوە بەپێی پێویستی کار.

دەیەم:ئەنجومەن بۆی هەیە چاودێری لەسەر مامەڵەکان ئەنجام بدات بەر لەوەی بە قۆناغەکانی کۆتایی بگات.

یازدەم: ئەنجومەن بۆی هەیە چالاکیەکانی فەرمانگە وردکارییەکان هەموار بکات و دووبارە بەپێی پێویستی کار دابەشیان بکاتەوە.

دوازدەم: لێکۆڵینەوە لە هەموو ئەو راپۆرت و بابەتانەی بۆ دیوان لە لایەن سەرۆکی هەرێم یان سەرۆکی ئەنجومەنی نیشتمانی یاخود سەرۆکی ئەنجومەنی وەزیرانەوە رەوانە دەکرێن بۆ وەرگرتنی بڕیارو راسپاردەو پێشنیازی پێویست لە بارەیانەوە.

ماددەی پازدەم:

یەکەم:ئەنجومەن بۆی هەیە ئەم دەرماڵانەی خوارەوە بە فەرمانبەرانی دیوان بدات:

1-دەرماڵەی چاودێری، رێژەکەی لە 50٪ ی مووچەی فەرمانبەر رەت نەکات.

2-دەرماڵەی ترسناکی و ئەرکی تایبەتی رێژەکەی لە 75٪ی مووچەی ئەو فەرمانبەرانە رەت ناکات کە کاری چاودێری و وردبینی دەکەن ولە کاتی کارەکەیاندا تووشی مەترسی دەبن.

3-دەرماڵەی شوێنی جوگرافی، رێژەکەی لە 30٪ی مووچە رەت نەکات.

4-دەرماڵەی قەدەغەکردنی دەست دانە پیشە لە پاش دەوامی فەرمی بە مەرجێ رێژەکەی لە 50٪ی مووچە رەت نەکات.

دووەم: ئەم دەرماڵانەی سەرەوەش پەیوەندیی بەو دەرماڵانەوە نییە کە بە فەرمانبەرەکان بەشێوەی گشتی دەدرێن.

سێیەم: ئەنجومەن بۆی هەیە پێشخستن (قدم) لە ساڵێك تێنەپەڕێت لەهەر پلەیەك بۆ مەبەستی سەرمووچەو بەرزکردنەوەی فەرمانبەرانی دیوان بدات کە توانایەکی بەرزیان هەیە یاخود هەوڵێکی لە رادە بەدەر دەدەن بەپێی ئەو رێنماییانەی کە بۆ ئەم مەبەستە دەری دەکات.

بەشی شەشەم
دەسەڵاتەکانی سەرۆکی دیوان

ماددەی شازدەم:

بە مەبەستی جێبەجێ کردنی ئەم یاسایە بۆ زامن کردنی ئەو رێکارانەی کە ئەنجامی کارەکانی چاودێری دارایی لێدەکەوێتەوە، سەرۆکی دیوان ئەم تایبەتمەندیی و دەستەڵاتانەی خوارەوەی هەیە:

یەکەم: لێکۆڵینەوە لە سەرپێچییە داراییەکان و داوای پێشکەشکردنی هەر روون کردنەوەیەك یاخود زانیارییەك لەوەی کە دەزانێ ئەگەری ئاشکراکردنی سەرپێچییەکە لەسەر لێکۆڵینەوە کردن لەگەڵی وەستاوە، چ جای کارمەندی فەرمانگە یا هی دی بێت.

دووەم: دەست كێشانەوەی فەرمانبەر لە كارەكـەی هـەركات سـەلامەتی لێكۆڵینـەوە و چاودێری پێویستی كرد یاخود لە كاتی دەركەوتنی سەرپێچی یـا تـاوانێكی دارایـی یان كارێكی پێچەوانەی حوكمەكانی ئـەم یاسـایە یـاخود یاسـاو پێـڕەو و ڕێنمـایی دارایی پەیڕەوكراو بێ.

سێیەم: سەرۆك بۆی هەیە داوا لە وەزیری تایبەتمەند بكات سەرپێچـیكەر (سەرپێچـیەكی یاسایی)بنێرێت بۆ لیژنەی لێكۆڵینەوە كە لە وەزارەتەكەی پێكدێت یـاخود سـزای كارگێڕیی بەسەردا بسەپێنرێت.

چوارەم: سەرۆك بۆی هەیە لەو كێشانەی كە لێكۆڵینەوە یان تێدا كۆتـایی هـاتووە، داوا لە وەزیری تایبەتمەند بكا فەرمانبەر ئەو زیانە بژمێرێت كە لە ئەنجامی كەمتەرخـەمی یـاخود سەرپێچـی كردنـی یاسـاو پێـڕەو و ڕێنماییـە باوەكـان بـە فەرمانگەكـەی گەیاندووە.

پێنجەم: داوا لە وەزارەتی تایبەتمەند یان لایەنە پەیوەندیـدارەكان بكرێـت داوای مـەدەنی بەو سەرپێچیە داراییانـەو بەدواداچـوونی لـە دادگـای تایبـەت تۆمـار بكـات، بـە مەرجێك دیوان زانیاری بە لایەنی پەیوەندیدار لەبارەی ئەو سەرپێچییانەوە بدات لە حاڵەتی جێبەجێ نەكردنی لەلایەن وەزارەتی تایبەتمەندەوە، ئەمـە بـە سەرپێچـییەكی دارایی لەسەر وەزارەتی پەیوەندیدار تۆماردەكرێ و سەرۆكی دیوان بۆی هەیە ئەمە بە سەرۆكایەتی ئەنجومەنی نیشتمانی رابگەیەنێ.

شەشەم: سەرۆكی دیوان بۆی هەیە بەهۆی داواكاری گشتییەوە داواكاری یاسایی لەسەر ئەنجامدەرانی تاوانی دارایی تۆماربكات ئەگەر وەزارەت دەستی بەو كارە نەكرد.

حەوتەم: سەرۆكی دیوان بۆی هەیە بانگهێشت یان میواندارییی هەر لایـەنێك بكـات كـە سەر بە چـاودێری دیـوان بێـت بـۆ ئامـادەبوونی كۆبوونـەوەكانی ئەنجومـەن لـەو كاروبارانەی كە پەیوەستن پێیانەوە.

هەشتەم: سەرۆكی دیوان بۆی هەیە داوای فەرمانبەرانی دەوڵەت یـاخود شـارەزایان لـە كاتی پێویستدا بكات بەو شێوەیەی كە بە پەسەندی دەزانێ بۆ بەشداریی پێكردنیان لەكاری چاودێری بۆی هەیە پاداشت و كرێیان بەرامبەر بەو خزمەتگوزارییانە بـە پێی یاساو ڕێنماییە پەیڕەو كراوەكان بۆ خەرج بكات.

ماددەی حەڤدەم:

ئەگەر ناکۆکیەك کەوتە نێوان دیوان ویەکێك لەو لایەنانەی سەر بە چاودێرین و ڕاستەوخۆ لە نێوانیاندا یەکلا نەکرایەوە، سەرۆکی دیوان بۆی هەیە بابەتەکە بخاتە بەردەم سەرۆکایەتی ئەنجومەنی نیشتمانیەوە.

حوکمە کۆتاییەکان

ماددەی هەژدەم:

یەکەم: بەر لەوەی سەرۆکی دیوان کارو دەسەڵاتە بڕیار لێدراوەکانی بەپێی ئەم یاسایە وەرگرێ، لەبەردەم ئەنجومەنی نیشتمانیی کوردستان – عیراق ئەم سوێندە دەستووریەی خوارەوە دەخوات (سوێند بەخوای مەزن دەخۆم کارو فرمانەکەم بە ڕاستی و بە ئەمانەت و دڵسۆزییەوە ئەنجام بدەم و یاساو پێڕەوو ڕینماییەکان بە ئەمانەت و بە دەست پاکی و بێ لایەنی پیادە بکەم و سەربەخۆیی دیوان و بێ لایەنی و شکۆمەندییەکەی بپارێزم و نهێنیەکانی کار بپارێزم و ڕێز لە بنچینە ڕەوشتیەکان و پیشەییەکان بگرم کە کاروباری فرمان و پیشەکە ڕێك دەخەن و پێیانەوە بەندیم و خوا لەسەر ئەوەی دەیڵێم شاهیدە).

دووەم: جێگری سەرۆکی دیوان و بەڕێوەبەرە گشتییەکان و یاریدەدەرەکانیان و ئەوانەی بە پلەی ئەوانن و سەرۆکەکانی دەستە چاودێرییەکان ئەو سوێندە یاساییە لەبەردەم ئەنجومەنی چاودێری دەخۆن کە لە بڕگەی (یەکەم)ی سەرەوەدا هاتووە بەر لە دەست دانەکارەکانیان. کە خۆ بەستنەوە بە پرنسیپەکانی پیشەی چاودێری و جێبەجێ کردنی بە جۆرێکی بێ لایەنی و ئاشکرا کردنی هەرچی پێویستە بۆ بەرزکردنەوەی و پایەی چاودێری لە هەرێمدا دەگرێتەخۆ.

ماددەی نۆزدەم:

هەر یەك لە سەرۆکی دیوان و جێگرەکەی و سەرۆکی فەرمانگەکان و سەرۆك و ئەندامانی دەستەکانی چاودێری خۆیان بۆ ئەرك و کاری فرمانەکەیان تەرخان دەکەن و هەموو ئەرکێکیان بۆ کارو فرمانەکانیان تەرخان دەکەن و نابێ کار لە پیشەو کارێکی دیکەدا بکەن جگە لە کتێب دانان و بلاوکردنەوەی و وانەبێژی.

ماددەی بیستەم:

یەکەم: نابێ بەدواداچوونی یاسایی دەرهەق سەرۆکی دیوان بکرێ، مەگەر لە دوای وەرگرتنی ڕەزامەندیی سەرۆکی ئەنجومەنی نیشتمانیی کوردستان – عیراق بێ سەبارەت بەو ڕەفتارە فەرمیانەی ئەنجامی دەدات لە کاری چاودێری ووردبینی دا.

دووەم: نابێ بەدواداچوونی یاسایی بەرامبەر جێگری سەرۆکی دیوان و سەرۆکی فەرمانگەکانی وردبینی لەسەر ڕەفتارە ڕەسمییەکانیان لە بواری چاودێری و وردبینی

بكرێ پێش وەرگرتنی ڕەزامەندیی سەرۆکی دیوان و بە ئاگاداری سەرۆکایەتی ئەنجومەنی نیشتمانیی کوردستان – عیراق.

ماددەی بیست ویەکەم:

یاساکانی خزمەتی مەدەنی ومیلاك وبەرزەفتکردنی فەرمانبەران دەرهەق بە فەرمانبەرانی دیوان جێبەجێ دەکرێن بە مەرجێك لەگەڵ حوکمەکانی ئەم یاسایە ناکۆك نەبن.

ماددەی بیستودووەم:

یەکەم: پێکهاتەو فەرمانگەکانی دیوان و ئەرکەکانیان و تایبەتمەندییەکانیان بە پێڕەوێکی ناوخۆ دیار دەکرێ کە لە دیوانەوە دەردەچێت.

دووەم: سەرۆکی دیوان بۆی هەیە بە ڕەزامەندی ئەنجومەن ڕێنمایی بۆ ئاسانکاریی جێبەجێ کردنی ئەم یاسایە دەربچوێنێ.

سێیەم: یاسای دیوانی چاودێری داراییی ژمارە(14)ی ساڵی 2000و پێڕەوی دیوانی چاودێری دارایی ژمارە(212)ی ساڵی 1999 هەڵدەوەشێنەوە.

ماددەی بیست وسێیەم:

پێویستە ئەنجومەنی وەزیران و لایەنە پەیوەندیدارەکان حوکمەکانی ئەم یاسایە جێبەجێ بکەن.

ماددەی بیست وچوارەم:

کار بەهیچ دەقێك ناکرێ گەر لەگەڵ حوکمەکانی ئەم یاسایە ناکۆك بێ.

ماددەی بیست وپێنجەم:

ئەم یاسایە لە ڕۆژی بلاوکردنەوەی لەڕۆژنامەی فەرمی (وەقائعی کوردستان) دا جێبەجێ دەکرێ.

عدنان موفتی
سەرۆکی ئەنجومەنی نیشتمانیی
کوردستان ـ عیراق

هۆكاره پێویستیەكانی دەرچواندنی ئەم یاسایە

لە پێناو پاراستنی دارایی گشتی و بۆ پتەوكردنی پرنسیپی روونی و كارایی دەوری چاودێری ئەنجومەنی نیشتمانیی كوردستان – عیراق و لەپێناوی سەلامەتی سیستەمی دارایی و خەرج كردنی خەرجیەكان لەو لایەنانەی بۆیان تەرخانكراوە، ئەم یاسایە دەرچوێنرا.

تێبینی: ئەم یاسایە بەبریاری ژمارە 9 لە2008/5/20 لەلایەن سەرۆكی هەرێمی كوردستانەوە دەرچوێنرا